

32008L0052

24.5.2008.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 136/3

DIREKTIVA 2008/52/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 21. svibnja 2008.****o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 61. točku (c) i drugu alineju članka 67. stavka 5.,

uzimaju u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

u skladu s postupkom utvrđenim člankom 251. Ugovora ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Zajednica je sebi postavila cilj održavanja i razvijanja područja slobode, sigurnosti i pravde, u kojem je zajamčeno sloboda kretanja osoba. U tu je svrhu Zajednica, *inter alia*, donijela mjere u području pravosudne suradnje u građanskim stvarima, koje su nužne za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.
- (2) Načelo pristupa pravosuđu je temeljno načelo i, radi omogućavanja boljeg pristupa pravosuđu, Europsko vijeće je na svom sastanku u Tampereu održanom 15. i 16. listopada 1999. pozvalo države članice da oblikuju alternativne, izvansudske postupke.
- (3) U svibnju 2000. Vijeće je donijelo zaključke o alternativnim metodama rješavanja sporova iz građanskog i trgovačkog prava, navodeći da je uspostavljanje osnovnih načela u ovom području bitan korak k omogućavanju odgovarajućeg razvoja i djelovanja izvansudskih postupaka za rješavanje sporova u građanskim i trgovačkim stvarima, kako bi se pojednostavio i poboljšao pristup pravosuđu.

- (4) U travnju 2002. Komisija je predstavila Zelenu knjigu o alternativnom rješavanju sporova u građanskom i trgovačkom pravu, kojom je dan pregled postojećeg stanja u Europskoj uniji u vezi s alternativnim metodama rješavanja sporova i kojom su započela opsežna savjetovanja s državama članicama i zainteresiranim stranama o mogućim mjerama za unapređenje primjene mirenja.

- (5) Cilj osiguravanja boljeg pristupa pravosuđu, kao dio politike Europske unije za uspostavljanje područja slobode, sigurnosti i pravde, trebao bi obuhvaćati pristup sudskim i izvansudskim načinima rješavanja sporova. Ova bi Direktiva trebala doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta, posebno što se tiče raspoloživosti usluga mirenja.

- (6) Mirenje može omogućiti isplativo i brzo izvansudsko rješavanje sporova u građanskim i trgovačkim stvarima, na temelju postupaka prilagođenih potrebama stranaka. sporazume koji proizlaze iz mirenja postoji veća vjerojatnost da će ih se stranke dobrovoljno pridržavati, te da će oni sačuvati prijateljski i održiv odnos između stranaka. Ove prednosti postaju još naglašenije u slučajevima s prekograničnim elementima.

- (7) Kako bi se dalje promicala upotreba mirenja i kako bi se osiguralo da se stranke koje koriste mirenje mogu osloniti na predvidljiv pravni okvir, treba uvesti okvirno zakonodavstvo koje se odnosi posebno na ključne aspekte građanskog postupka.

- (8) Odredbe ove Direktive bi se trebale primjenjivati samo na mirenje u prekograničnim sporovima, međutim, ništa ne bi trebalo sprečavati države članice da takve odredbe primjenjuju i u unutarnjim postupcima mirenja.

- (9) Ova Direktiva ni na koji način ne bi trebala sprečavati upotrebu suvremenih komunikacijskih tehnologija u postupku mirenja.

⁽¹⁾ SL C 286, 17.11.2005., str. 1.

⁽²⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 29. ožujka 2007. (SL C 27 E, 31.1.2008., str. 129.). Zajedničko stajalište Vijeća od 28. veljače 2008. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Europskog parlamenta od 23. travnja 2008. (još nije objavljeno u Službenom listu).

- (10) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na postupke kojima dvije ili više stranaka u prekograničnom sporu pokušavaju same, na dobrovoljnoj osnovi, postići prijelazni dogovor o rješavanju njihovog spora, uz pomoć miritelja. Ona bi se trebala primjenjivati u građanskim i u trgovačkim stvarima. Međutim, ona se ne bi trebala primjenjivati na prava i obveze o kojima stranke ne mogu slobodno same odlučivati u skladu s odgovarajućim mjerodavnim pravom. Takva prava i obveze su posebno česti u obiteljskom pravu i radnom pravu.
- (11) Ova se Direktiva ne bi trebala primjenjivati na predugovorne pregovore ili na postupke sudske prirode, kao što su sudski postupci mirenja, pritužbe potrošača, arbitraža i određivanje stručnjaka ili na postupke koje vode osobe ili tijela koja izdaju formalne preporuke za rješavanje spora, bez obzira na to jesu li one zakonski obvezujuće ili ne.
- (12) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na slučajeve u kojima sud upućuje stranke na mirenje ili u kojima nacionalno pravo propisuje mirenje. Nadalje, ako sudac prema nacionalnom pravu može djelovati kao miritelj, ova bi se Direktiva također trebala primjenjivati na mirenje koje vodi sudac koji nije odgovoran za nikakav sudski postupak povezan s predmetom ili predmetima spora. Ova Direktiva, međutim, ne bi trebala obuhvaćati pokušaje suda ili suca kojemu je povjereno rješavanje spora u kontekstu sudskog postupka koji se odnosi na predmetni spor, ili na slučajeve u kojima sud ili sudac traže pomoć ili savjet od nadležne osobe.
- (13) Mirenje predviđeno ovom Direktivom trebalo bi biti dobrovoljan postupak u smislu da stranke same vode postupak i da ga mogu urediti po svojoj volji i okončati u bilo kojem trenutku. Međutim, trebalo bi biti moguće da sudovi prema nacionalnom pravu određuju rokove za postupke mirenja. Osim toga, sudovi trebaju imati mogućnost obavješćivanja stranaka o mogućnosti mirenja kad god je to primjereno.
- (14) Ništa u ovoj Direktivi ne bi trebalo dovoditi u pitanje nacionalno zakonodavstvo koje određuje da je upotreba mirenja obvezna ili povezana s poticajima ili sankcijama pod uvjetom da takvo zakonodavstvo ne sprečava stranke u ostvarivanju njihovog prava pristupa pravosuđu. Također, ništa u ovoj Direktivi ne bi trebalo dovoditi u pitanje postojeće samoregulirane sustave mirenja ako se oni odnose na aspekte koji nisu obuhvaćeni ovom Direktivom.
- (15) Kako bi se osigurala pravna sigurnost, u ovoj Direktivi bi trebalo navesti koji bi datum trebao biti relevantan za određivanje je li spor koji stranke nastoje riješiti mirenjem prekogranični spor ili ne. Ako ne postoji pisani sporazum, trebalo bi se smatrati da se stranke slažu s upotrebom mirenja od trenutka kada poduzmu posebne korake za započinjanje postupka mirenja.
- (16) Kako bi se osiguralo potrebno međusobno povjerenje u odnosu na tajnost, učinak na rokove zastare i prekluzivne rokove te u odnosu na priznavanje i izvršavanje sporazuma koji proizlaze iz mirenja, države članice bi trebale poticati, na način koji smatraju prikladnim, osposobljavanje miritelja i uvođenje djelotvornih mehanizama kontrole kvalitete u odnosu na pružanje usluga mirenja.
- (17) Države članice bi trebale definirati takve mehanizme, koji mogu uključivati korištenje rješenja koja se temelje na tržištu, i od njih se ne bi trebalo zahtijevati nikakvo financiranje u tom smislu. Ti mehanizmi bi trebali biti usmjereni na očuvanje fleksibilnosti postupka mirenja i autonomije stranaka, te na osiguravanje da se mirenje vodi na djelotvoran, nepristran i stručan način. Miritelje bi trebalo upoznati s postojanjem Europskog kodeksa ponašanja za miritelje, kojeg bi se također putem interneta trebalo staviti na raspolaganje javnosti.
- (18) U području zaštite potrošača, Komisija je donijela Preporuku ⁽¹⁾ o utvrđivanju minimalnih kriterija kvalitete, koje bi izvensudska tijela uključena u sporazumno rješavanje potrošačkih sporova trebala ponuditi svojim korisnicima. Sve miritelje ili organizacije obuhvaćene ovom Preporukom trebalo bi poticati da poštuju njezina načela. Kako bi se olakšalo širenje informacija o takvim tijelima, Komisija bi trebala uspostaviti bazu podataka izvensudskih programa za koje države članice smatraju da poštuju načela iz te Preporuke.
- (19) Mirenje ne bi trebalo smatrati lošijom alternativom sudskim postupcima, u smislu da bi provođenje sporazuma koji rezultiraju iz mirenja ovisilo o dobroj volji stranaka. Države članice bi stoga trebale strankama pisanog sporazuma koji je rezultat mirenja osigurati da sadržaj njihovog dogovora bude izvršan. Država članica bi jedino trebala moći odbiti učiniti takav sporazum izvršnim ako je on u suprotnosti s njezinim pravom uključujući njezino međunarodno privatno pravo ili ako njezino pravo ne predviđa izvršnost sadržaja određenog sporazuma. To može biti posrijedi ako je obveza iz određenog sporazuma po svojoj prirodi neizvršiva.
- ⁽¹⁾ Preporuka Komisije 2001/310/EZ od 4. travnja 2001. o načelima za izvensudska tijela koja su uključena u sporazumno rješavanje potrošačkih sporova (SL L 109, 19.4.2001., str. 56.).

- (20) Sadržaj sporazuma koji proizlazi iz mirenja koji je u državi članici učinjen izvršnim trebalo bi priznati i proglasiti izvršnim u drugim državama članicama u skladu s mjerodavnim pravom Zajednice ili nacionalnim pravom. Tome može biti tako, na primjer, na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima⁽¹⁾ ili Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim stvarima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću⁽²⁾.
- (21) Uredbom (EZ) br. 2201/2003 posebno se predviđa da, kako bi sporazumi između dviju stranaka bili izvršni u drugoj državi članici, oni moraju biti izvršni u državi članici u kojoj su bili sklopljeni. Prema tome, ako sadržaj sporazuma koji proizlazi iz mirenja u stvari obiteljskog prava nije izvršan u državi članici u kojoj je sporazum sklopljen i gdje je podnesen zahtjev za njegovu izvršnost, ovom bi se Direktivom ne bi trebalo poticati stranke da zaobilaze pravo te države članice tako da svoja sporazum učine izvršnim u drugoj državi članici.
- (22) Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na propise država članica u vezi s izvršenjem sporazuma koji proizlaze iz mirenja.
- (23) Tajnost u postupku mirenja je važna i stoga bi se ovom Direktivom trebao predvidjeti minimalan stupanj sukladnosti pravila koja uređuju parnične postupke u odnosu na način zaštite tajnosti mirenja u bilo kojem kasnijem građanskom i trgovačkom sudskom postupku ili arbitraži.
- (24) Kako bi potaknule stranke da koriste mirenje, države članice bi trebale osigurati da njihova pravila u vezi s rokovima zastare i prekluzivnim rokovima ne sprečavaju stranke da pristupe sudu ili arbitraži, ako njihov pokušaj mirenja ne uspije. Države članice bi trebale osigurati postizanje ovog cilja iako ovom Direktivom nisu usklađena nacionalna pravila o rokovima zastare i prekluzivnim rokovima. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na odredbe o rokovima zastare i prekluzivnim rokovima u međunarodnim sporazumima kako su provedeni u državama članicama, na primjer u području prometnog prava.
- (25) Države članice bi trebale potaknuti pružanje informacija javnosti o tome kako stupiti u kontakt s miriteljima i organizacijama koje pružaju usluge mirenja. One bi također trebale poticati odvjetnike da informiraju svoje klijente o mogućnosti mirenja.
- (26) U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljem donošenju zakona⁽³⁾, države članice se potiču da za sebe, i u interesu Zajednice, izrade i objave svoje vlastite tablice koje, što je više moguće, prikazuju korelaciju između ove Direktive i mjera za njezin prijenos u nacionalno zakonodavstvo.
- (27) Ovom se Direktivom nastoje promicati temeljna prava i ona uvažava načela koja su posebno priznata u Povelji o temeljnim pravima Europske unije.
- (28) Kako cilj ove Direktive ne mogu dostatno ostvariti države članice, te se zbog opsega ili učinka djelovanja može bolje ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenom u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti, određenom u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (29) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Ujedinjena Kraljevina i Irska su obavijestile o svojoj želji da sudjeluju u donošenju i primjeni ove Direktive.
- (30) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive i ona je ne obvezuje, niti se na nju ne primjenjuje,

⁽¹⁾ SL L 12, 16.1.2001., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1791/2006 (SL L 363, 20.12.2006., str. 1.).

⁽²⁾ SL L 338, 23.12.2003., str. 1. Uredba kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 2116/2004 (SL L 367, 14.12.2004., str. 1.).

⁽³⁾ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Cilj i područje primjene

1. Cilj je ove Direktive da olakša pristup alternativnom rješavanju sporova i da promiče mirno rješavanje sporova potičući upotrebu mirenja i osiguravajući uravnoteženi odnos između mirenja i sudskih postupaka.

2. Ova se Direktiva primjenjuje u prekograničnim sporovima na građanske i trgovačke predmete, osim onih koji se tiču prava i obveza o kojima, prema odgovarajućem mjerodavnom pravu ne odlučuju stranke. Ona se, posebno, ne primjenjuje na porezne, carinske ili upravne stvari niti odgovornost države za činjenje ili propuštanje u provođenju državne ovlasti (*acta iure imperi*).

3. U ovoj Direktivi izraz „država članica” znači sve države članice osim Danske.

Članak 2.

Prekogranični sporovi

1. U smislu ove Direktive, prekogranični spor je spor u kojem najmanje jedna od stranaka ima domicil ili uobičajeno boravište u državi članici različitoj od one u kojoj domicil ili uobičajeno boravište ima bilo koja druga stranka, na dan:

(a) kada se stranke, nakon nastanka spora, dogovore o mirenju;

(b) kada sud odredi mirenje;

(c) kada prema nacionalnom pravu nastane obveza upotrebe mirenja; ili

(d) kada je u smislu članka 5. strankama izdan poziv.

2. Neovisno o stavku 1., u smislu članaka 7. i 8. prekogranični spor je također spor u kojem su sudski postupak ili arbitražna nakon mirenja između stranaka pokrenuti u državi članici različitoj od one u kojoj su stranke imale domicil ili uobičajeno boravište na datum iz stavka 1. točke (a), (b) ili (c).

3. U smislu stavaka 1. i 2. domicil se određuje u skladu s člancima 59. i 60. Uredbe (EZ) br. 44/2001.

Članak 3.

Definicije

U smislu ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) „mirenje” znači strukturirani postupak, ma kako se nazivao ili označavao, kojim dvije ili više stranaka u sporu nastoje same, na dobrovoljnoj bazi, postići dogovor o rješavanju spora uz pomoć miritelja. Ovaj postupak mogu započeti stranke ili ga može predložiti ili narediti sud ili može biti propisan pravom države članice.

On uključuje mirenje koje vodi sudac koji nije odgovoran ni za kakav sudski postupak povezan s predmetnim sporom. On isključuje nastojanja suca ili suda kojem je povjereno rješavanje spora u sudskom postupku koji se odnosi na predmetni spor.

(b) „miritelj” znači bilo koja treća osoba od koje se traži vođenje mirenja na djelotvoran, nepristran i stručan način, bez obzira na naziv i zvanje te treće osobe u dotičnoj državi članici i bez obzira na način na koji je ta treća osoba imenovana ili na način na koji je od nje zatraženo vođenje mirenja.

Članak 4.

Osiguravanje kvalitete mirenja

1. Države članice potiču, na bilo koji način koji smatraju prikladnim, razvijanje i poštovanje dobrovoljnih kodeksa ponašanja miritelja i organizacija koje pružaju usluge mirenja, kao i druge djelotvorne mehanizme kontrole kvalitete u odnosu na pružanje usluga mirenja.

2. Države članice potiču početno i daljnje osposobljavanje miritelja kako bi osigurale da se mirenje vodi na djelotvoran, nepristran i stručan način u odnosu na stranke.

Članak 5.

Korištenje mirenja

1. Sud kojem je podnesena tužba može, kada je to primjereno, i uvažavajući sve okolnosti slučaja, pozvati stranke da za rješavanje spora upotrijebe mirenje. Sud također može pozvati stranke da prisustvuju informativnom sastanku o upotrebi mirenja ako se takav sastanak održava i ako je lako dostupan.

2. Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje nacionalno zakonodavstvo prema kojem je prije ili nakon početka sudskog postupka upotreba mirenja obvezna ili je predmet poticaja ili sankcija, pod uvjetom da takvo zakonodavstvo ne sprečava stranke u ostvarivanju njihovog prava pristupa pravosuđnom sustavu

Članak 6.

Izvršnost sporazuma koji proizlaze iz mirenja

1. Države članice osiguravaju da stranke ili jedna od stranaka uz izričiti pristanak ostalih mogu zatražiti da sadržaj pisanog sporazuma koji proizlazi iz mirenja bude izvršan. Sadržaj takvog sporazuma postaje izvršan, osim ako je on u predmetnom slučaju u suprotnosti s pravom države članice u kojoj je zahtjev predan ili ako pravom te države članice nije predviđena njegova izvršnost.

2. Sadržaj sporazuma može učiniti izvršnim sud ili drugo nadležno tijelo presudom, odlukom, ili javnom ispravom u skladu s pravom države članice u kojoj je zahtjev predan.

3. Države članice obavješćuju Komisiju o sudovima ili drugim tijelima nadležnim za primanje zahtjeva u skladu sa stavcima 1. i 2.

4. Ništa u ovom članku ne utječe na pravila koja se primjenjuju na priznavanje i izvršenje sporazuma, koji je bio proglašen izvršnim u skladu sa stavkom 1., u drugoj državi članici.

Članak 7.

Tajnost mirenja

1. Budući da je namjera da se mirenje vodi na način koji poštuje tajnost, države članice osiguravaju da niti miritelji, niti osobe uključene u provođenje postupka mirenja ne moraju, osim ako se stranke ne dogovore drukčije, svjedočiti u građanskim ili trgovačkim sudskim postupcima ili arbitraži u vezi s informacijama koje proizlaze iz ili koje su u vezi s postupkom mirenja, osim:

(a) kada je to potrebno zbog važnih razloga javnog poretka dotične države članice, posebno kada je to potrebno za osiguravanje zaštite interesa djece ili za sprečavanje nanošenja štete fizičkom ili psihološkom integritetu osobe; ili

(b) kada je otkrivanje sadržaja sporazuma koji proizlazi iz mirenja potrebno za provedbu ili izvršenje sporazuma.

2. Ništa u stavku 1. ne sprečava države članice da donesu strože mjere za zaštitu tajnosti mirenja.

Članak 8.

Utjecaj mirenja na rokove zastare i prekluzivne rokove

1. Države članice osiguravaju da stranke koje odaberu mirenje u pokušaju rješavanja spora nisu spriječene u započinjanju sudskog postupka i arbitraže u odnosu na taj spor, zbog isteka prekluzivnih rokova ili rokova zastare u postupku mirenja.

2. Stavak 1. ne dovodi u pitanje odredbe o rokovima zastare i prekluzivnim rokovima u međunarodnim sporazumima kojima su države članice stranke.

Članak 9.

Informacije za širu javnost

Države članice potiču, na bilo koji način koji smatraju prikladnim, stavljanje široj javnosti na raspolaganje, posebno putem interneta, informacija o tome kako mogu stupiti u kontakt s miriteljima i organizacijama koje pružaju usluge mirenja.

Članak 10.

Informacije o nadležnim sudovima i tijelima

Komisija na primjeren način omogućava javnu dostupnost informacija o nadležnim sudovima ili tijelima o kojima je dobila obavijest od država članica u skladu s člankom 6. stavkom 3.

Članak 11.

Preispitivanje

Najkasnije 21. svibnja 2016., Komisija Europskom parlamentu i Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru podnosi izvješće o primjeni ove Direktive. U izvješću se razmatra razvoj mirenja u Europskoj uniji i utjecaj ove Direktive u državama članicama. Po potrebi, izvješću se prilažu prijedlozi za prilagodbu ove Direktive.

Članak 12.**Prijenos**

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom prije 21. svibnja 2011., osim članka 10., s kojim se usklađenje mora završiti najkasnije do 21. studenoga 2010. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 13.**Stupanje na snagu**

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 14.**Adresati**

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 21. svibnja 2008.

Za Europski parlament

Potpredsjednik

H.-G. PÖTTERING

Za Vijeće

Predsjednik

J. LENARČIČ